

Pārejas stāvoklis - enerģētiskās krīzes pārņemtā Vācija

Avots: Clean Energy Wire

Enerģētikas krīze, ko izraisīja Krievijas karš pret Ukrainu, ir smags trieciens Eiropas lielākajai ekonomikai Vācijai, jo tā ir ļoti atkarīga no Krievijas fosilā kurināmā. Gan politikas veidotāji, gan uzņēmumi un mājsaimniecības cenšas tikt galā ar strauji augošajām cenām, kas rada bažas par neatgriezenisku kaitējumu valsts vērtīgajai rūpniecībai, ekonomiskām grūtībām iedzīvotājiem un sociāliem nemieriem. Ilgtermiņa ietekme uz valsts nozīmīgo enerģētikas pāreju joprojām ir neskaidra, jo Vācija divkārt centienus ieviest atjaunojamus energoresursus, bet, lai pārvarētu vētru, liek arī uz sašķidrināto dabasgāzi (LNG), īslaicīgu ogļu spēkstaciju darbības atjaunošanu un ierobežotu atlikušo atomelektrostaciju darbības laika pagarināšanu. Šajā rakstā sniegts pārskats par pašreizējo stāvokli saistībā ar Vācijas pāreju uz klimata neitralitāti, kurā pašlaik dominē reakcija uz krīzi.

Vairāk informācijas par krīzi:

Enerģētikas krīze var novest Vāciju līdz recesijai, jo enerģijas cenu pieaugums kavē rūpniecisko ražošanu, bet inflācija nozīmē, ka iedzīvotāji pirks mazāk. Gan valdība, gan valsts vadošie ekonomikas pētniecības institūti prognozē, ka 2023. gadā ekonomika saruks. Valdība prognozē, ka 2022. gadā inflācija būs 8 %, bet 2023. gadā - 7 %.

Daudzi Vācijas rūpniecības uzņēmumi ir paļāvušies uz lēto Krievijas cauruļvadu gāzi, tostarp galvenie pamatmateriālu izgatavotāji, kas nepieciešami daudzu citu produktu ražošanai. Šie uzņēmumi ir īpaši noraizējušies par enerģētikas krīzi, jo pastāvīgi augstākas gāzes cenas apdraud konkurētspēju un izdzīvošanu ilgtermiņā.

Vācijas valdība ir uzsākusi apjomīgus atvieglojumu pasākumus iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Ja to nebūtu, daudzām mājsaimniecībām rastos papildu izmaksas par enerģiju, kas sasniegtu tūkstošiem euro gadā, un gāzes mazumtirdzniecības cenas daudziem iedzīvotājiem

pieaugtu vairākkārt, kā arī strauji pieaugtu elektroenerģijas mazumtirdzniecības cenas.

Politikas veidotāji, patērētāju aizsardzības grupas un sociālās aprūpes dienesti ir brīdinājuši, ka enerģijas cenu kāpums var izraisīt sociālas grūtības un pat nemierus, ja mājsaimniecības tiks pārmērīgi noslogotas. Tomēr līdz šim protesti ir bijuši ierobežoti pēc apjoma un mēroga, un galvenokārt tikai reģionos, kas ir plaši pazīstami ar savu noraidošo attieksmi pret valdības politiku.

Saskaņā ar aptaujām lielākā daļa iedzīvotāju vaino enerģijas cenu kāpumu ārējos faktoros, piemēram, pandēmiju un karu Ukrainā, un kopumā atzinīgi vērtē valdības rīcību krīzes apstākļos. Viņi arī apgalvo, ka ir gatavi dot savu ieguldījumu enerģijas taupīšanā. Tomēr cenu pieaugums ir kļuvis par galveno problēmu lielākajai daļai iedzīvotāju.

Kā valdība ir reagējusi?

Vācija ir reagējusi uz krīzi, piedāvājot virkni palīdzības pasākumu mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kuru apjoms un apmērs ir nepārtraukti palielinājies. Septembrī valdība nāca klajā ar 200 miljardu euro "aizsardzības vairogu", kas ietver plānus gāzes un elektroenerģijas cenu samazināšanai, kuru plānotās izmaksas ir 83 miljardi euro.

Jau iepriekš tā bija paredzējusi aptuveni 95 miljardus eiro atbalsta līdzekļu, kas sadalīti trijās atbalsta programmās, tostarp benzīna nodokļa samazinājumu, 9 eiro vienotas maksas biļeti sabiedriskajam transportam un uz laiku iesaldētas CO2 cenas transportam un ēkām, kuras bija paredzēts paaugstināt 2023. gada sākumā. Valdība aicināja iedzīvotājus taupīt enerģiju, lika taupīt valsts iestādēs un palīdzēja piepildīt gāzes krātuves, lai ziemā izvairītos no tās trūkuma. Lai samazinātu gāzes spēkstaciju izmantošanu, valsts uz laiku atsāk izmantot ogļu spēkstacijas, kas jau bija pārtraukušas darbību vai bija paredzētas ekspluatācijas apturēšanai.

Valsts arī par aptuveni trim mēnešiem atliks kodolenerģijas izmantošanas pārtraukšanu, līdz 2023. gada aprīlim saglabājot savas trīs joprojām darbojošās atomelektrostacijas elektrotīklā.

Vācija pilnā sparā strādā pie savas sašķidrinātās dabasgāzes (LNG) importa infrastruktūras izveides un tirdzniecības palielināšanas vai jaunu darījumu slēgšanas ar citiem piegādātājiem, lai aizstātu Krievijas cauruļvadu gāzi.

Kā krīze ietekmēs Vācijas pāreju uz klimatneitralitāti?

Daudzi eksperti un valdība cer, ka, lai gan krīze īstermiņā varētu izraisīt emisiju pieaugumu, tā galu galā paātrinās enerģētikas pāreju. Vācijas vispārējie enerģētikas pārejas un emisiju samazināšanas mērķi paliek spēkā.

Karš ir no jauna aktivizējis centienus pāriet no fosilā kurināmā uz atjaunojamajiem energoresursiem, kas tiek dēvēti par "brīvības enerģijām", jo tie ļauj valstij būt neatkarīgākai no Krievijas. Tomēr izejvielu un finansējuma izmaksu pieaugums draud palēnināt atjaunojamo energoresursu ieviešanu, jo investori kļūst arvien atturīgāki.

Neraugoties uz īstermiņa ogļu izmantošanas palielināšanos, valdība joprojām plāno pārcelt valsts ogļu izmantošanas pārtraukšanu "ideālā variantā" uz 2030. gadu, salīdzinot ar pašlaik likumdošanā noteikto beigu termiņu - 2038. gadu. Tomēr, lai gan daži ogļrūpniecības reģioni ir apņēmušies sasniegt 2030. gada mērķi, citi ir paziņojuši, ka agrīna atteikšanās no ogļu izmantošanas ir pārāk ambicioza.

Vides aizstāvji brīdina, ka valdības lielle ieguldījumi sašķidrinātās dabasgāzes infrastruktūrā varētu nostiprināt atkarību no fosilā kurināmā.

Vācijas rūpniecība ir paziņojusi, ka, neraugoties uz enerģētikas krīzes radītajām problēmām, tā plāno ievērot savus pašreizējos dekarbonizācijas mērķus. Reaģējot uz krīzi, mājsaimniecību pieprasījums pēc zema emisiju līmeņa apkures sistēmām, piemēram, siltumsūkņiem, ir ievērojami pieaudzis, tādējādi apšaubot gāzes apkures sistēmu dominanci Vācijas mājsaimniecībās.

Kāds ir Vācijas enerģētikas pārejas vispārējais stāvoklis?

Politikas veidotāji, uzņēmēji un klimata aktīvisti ir vienisprātis, ka atjaunojamo energoresursu izmantošanas paātrināšanai pašlaik ir jābūt Vācijas galvenajai prioritātei, lai sekmētu enerģētikas pāreju, jo tas būs galvenais faktors arī citu nozaru, piemēram, transporta un siltumapgādes elektrifikācijai, kā arī valsts plāniem par ūdeņraža ekonomiku.

Atjaunojamie energoresursi 2022. gada pirmajā pusgadā nodrošināja 49 % no Vācijas elektroenerģijas, taču tiek prognozēts, ka kopējais emisiju apjoms šogad nedaudz pieaugs ogļu izmantošanas palielināšanas dēļ.

Pastāv bažas, ka kvalificētu darbinieku trūkums kļūs par galveno šķērsli straujai enerģētikas pārejas gaitai. Valdība plāno reformēt valsts imigrācijas likumu, lai aizpildītu desmitiem tūkstošu brīvo darba vietu enerģētikas pārejas posmā.